

# Instytut Pamięci Narodowej - Szczecin

<https://szczecin.ipn.gov.pl/pl9/aktualnosci/142219,Prezentacja-wystawy-IPN-Tu-rodzila-sie-Solidarnosc-Rolnikow-S-targard-21-kwietnia.html>  
2021-12-05, 14:47

## Prezentacja wystawy IPN „Tu rodziła się »Solidarność« Rolników” - Stargard, 21 kwietnia - 6 maja 2021

W związku z 40. rocznicą rejestracji NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” w dniu 21 kwietnia 2021 r. miała miejsce prezentacja wystawy upamiętniającej to wydarzenie.





W związku z 40. rocznicą rejestracji **NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”** w dniu 21 kwietnia 2021 r. odbyła się w Stargardzie prezentacja wystawy upamiętniającej to wydarzenie. Podczas inauguracji obecni byli Prezydent Stargardu Rafał Zając, Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięi Narodowej w Szczecinie dr Paweł Skubisz, Przewodniczący NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność" Edward Kosmal. **Wystawa będzie prezentowana do 6 maja w Stargardzie przy ul. Wyszyńskiego 10.**

Mimo podpisania porozumień sierpniowych w 1980 r. i rejestracji „Solidarności” robotniczej

władze komunistyczne zdecydowanie odmawiały zgody na rejestrację niezależnych rolniczych związków zawodowych. Początki chłopskich struktur opozycyjnych zaczęły powstawać w różnych miejscach kraju pod koniec lat '70. Założki niezależnych rolniczych związków zawodowych kształtowały się na polskiej prowincji już od początku 1980 r. U schyłku 1980 r. związki rolnicze istniejące **w 36 województwach skupiały 40 tys. osób.**

Walka o prawo polskiej wsi do samostanowienia i podstawowe prawa obywatelskie jej mieszkańców nasiliła się jesienią 1980 r. Przełomowy był rok 1981, kiedy to nastąpiły zmiany na polskiej wsi i doszło do uformowania się ruchu społeczno-zawodowego reprezentującego jej najżywotniejsze interesy. Rolnicy nie stworzyli jednak jednego wspólnego związku zawodowego na wzór NSZZ „Solidarność”. Ich interesy reprezentowało kilka organizacji, w tym głównie trzy związki, różniące się rodowodem, programem ideowym, strukturą i koncepcją działania: „Solidarność Chłopska”, „Solidarność Wiejska” i Związek Producentów Rolnych. Przełomowym, ale i symbolicznym momentem walki chłopów o podstawowe prawa polskiej wsi były strajki w Rzeszowie i Ustrzykach Dolnych na początku 1981 r. Strajki te, jednocząc różne organizacje chłopskie, pokazały nie tylko determinację polskiej wsi, lecz także jej solidarność. Strajkującym udało się bowiem doprowadzić do podpisania 18 i 20 lutego 1981 r. tzw. porozumień rzeszowsko-ustrzyckich. Kiedy 10 lutego 1981 r., mimo skali społecznych protestów, Sąd Najwyższy odrzucił wniosek o rejestrację rolniczej „Solidarności”, działacze chłopscy uznali, że nadszedł czas na konsolidację struktur związkowych. 13 lutego 1981 r. w Bydgoszczy podczas spotkania przedstawicieli trzech głównych nurtów związkowych na polskiej wsi: NSZZ „Solidarność Chłopska”, NSZZ Rolników „Solidarność Wiejska” oraz NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”, powołano Krajową Komisję Porozumiewawczą (KKP) NSZZ Rolników Indywidualnych, która stała się ciałem koordynującym działania trzech związków. Do zjednoczenia niezależnego ruchu chłopskiego i powstania jednej wspólnej organizacji pod nazwą NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” doszło na zjeździe 8 i 9 marca 1981 r. w Poznaniu. Wydarzenia z 19 marca 1981 r., zwane kryzysem bydgoskim, a przez komunistyczną propagandę – prowokacją bydgoską, wymierzoną w ekipę gen. Jaruzelskiego, były największym konfliktem, do jakiego doszło między „Solidarnością” a władzą w okresie od końca sierpnia 1980 do 13 grudnia 1981 r. Podczas nadzwyczajnego posiedzenia Krajowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ „Solidarność” podjęto m.in. decyzję, że w przypadku braku porozumienia z władzami 31 marca zostanie ogłoszony ogólnopolski strajk generalny. W obliczu ogólnopolskiego strajku władze komunistyczne uległy, co doprowadziło 12 maja 1981 r. do rejestracji NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

We wsiach województwa gorzowskiego, koszalińskiego oraz szczecińskiego nie było niezależnych inicjatyw chłopskich przed rokiem 1980. Na powstanie rolniczego ruchu decydujący wpływ miały sierpniowe strajki w 1980 r. Podejmowane były próby utworzenia Regionu Pomorze Zachodnie obejmującego województwa gorzowskie, koszalińskie, szczecińskie i pilskie, czego nie udało się osiągnąć. Każde województwo posiadało swoją odrębną strukturę. W województwach: gorzowskim, koszalińskim i szczecińskim rolniczy ruch związkowy liczył kilkanaście tysięcy członków. Wydawana była prasa związkowa **„Solidarność Wiejska”** oraz **„Solidarność Wsi Gorzowskiej”**. Rozwój ruchu zakończyło wprowadzenie

stanu wojennego. W stanie wojennym internowanych zostało 22 działaczy rolniczej „Solidarności”.

## **PLIKI DO POBRANIA**

**Folder wystawy „TU rodziła się Solidarność Rolników” (pdf, 1.44 MB)**



**TU** RODZIŁA SIĘ  
**SOLIDARNOŚĆ**  
ROLNIKÓW

**WYSTAWA 21 kwietnia 2021 r.**

BIAŁOBRZEGI BYDGOSZCZ GIŻYCKO ŁAPY ŁĘCZYCA  
MILEJÓW NAKŁO NAD NOTECIĄ NOWY DWÓR GDAŃSKI  
NOWY TARG NYSA POZNAŃ PUŁTUSK RADKOWICE  
RZESZÓW STARGARD ŚWIDNICA ZAWIERCIE



INSTYTUT  
PAMIĘCI  
NARODOWEJ